Raadsvoorstel

Raadsvergadering	**Eenheid en opsteller**
10 juli 2023	Ontwikkeling & Advies
Commissie	
Samenleving en Bestuur	**Portefeuillehouder**
	M. Sanderse G.J. Brouwer-de Jonge K.D.J. Castelein T.E. Siderius
	Programma
	1

Onderwerp

Hattems Model voor Preventie en Zorg – It takes a village to raise a child

Voorstel

1) *Het procesvoorstel om te komen tot een Hattems Model voor Preventie en Zorg vast te stellen*;
2) Een procesbegeleider aan te stellen uit het hiervoor beschikbaar gestelde budget voor preventieve jeugdhulp.

Inleiding

Het bestuursakkoord stelt de duidelijke ambitie voor de ontwikkeling van een Hattems Model voor Preventie en Zorg:

‘We introduceren een Hattems Model voor preventie en zorg: een preventieaanpak gericht op het creëren van een positieve leefomgeving, waarin jongeren gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien, zonder middelengebruik. Het Hattemse Model gaat uit van de kracht van de Hattemse gemeenschap’.

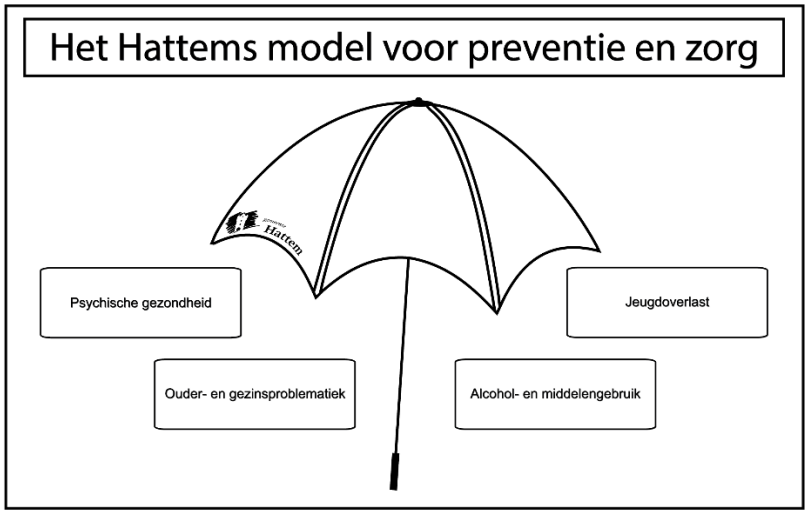
Dit is geheel in lijn met de behandeling in en agendering door de Gemeenteraad, waarin gevraagd werd te onderzoeken wat de toepasbaarheid is van de in Nederland en IJsland opgedane succeservaringen van een model dat zich richt op het creëren van een omgeving waarin jongeren kansrijk kunnen opgroeien door de gemeenschap om hen heen daar actief voor in te zetten. Tussentijds is de raad dan ook geïnformeerd over de uitkomsten van ons lokale onderzoek, de samenwerking met partners hieromtrent, en de vervolgstappen die genomen zouden worden om te komen tot het nu voorliggende voorstel voor de start van het Hattems Model voor Preventie en Zorg.

Voor kinderen en jongeren in Hattem gaat er veel goed. Onderzoek naar de stand van zaken van ons lokale preventieve jeugdbeleid heeft inzichtelijk gemaakt dat Hattem een breed, sterk fundament heeft. Tegelijkertijd signaleren we een aantal ontwikkelingen waarop we lokaal extra verantwoordelijkheid willen nemen. Zo is de mentale gezondheid van jongeren achteruit gegaan ten opzichte van eerdere jaren, en is het alcohol- en middelengebruik significant. Dit is niet kenmerkend voor Hattem; het is een regionale en nationale tendens waarop we echter wel lokaal verantwoordelijkheid willen nemen. Ook zien we dat problemen van ouders of binnen het gezin een grote impact hebben op het welbevinden en de ontwikkeling van kinderen en jongeren.

We willen onze aanpak stevig en duurzaam door ontwikkelen op deze thema's:

1. Psychische gezondheid.
   Steeds meer jongeren kampen met onder andere stress, prestatiedruk, eenzaamheid, angst, depressie, suïcidale gedachten, en de afname van levensperspectief en motivatie.
2. Ouder- en gezinsproblematiek.
   Een grote groep Hattemse kinderen en jongeren in de vrij toegankelijke en geïndiceerde jeugdhulp ervaart problemen door wat er speelt bij ouders en in het gezin. Met name psychische problemen van ouders, als ook relatie- en scheidingsproblemen spelen een grote rol.
3. Alcohol- en middelengebruik.
   Lokale professionals geven signalen van alcohol- en middelengebruik onder jongeren, overeenkomstig met het beeld wat monitoring oplevert (zie bijlage 'Analyse vier thema's'). Het gebruik van alcohol en middelen door minderjarigen vinden wij in algemene zin zorgwekkend. Daarom willen we daar middels een brede preventieve aanpak een kentering in teweeg brengen. Het wel of niet gebruiken wordt grotendeels bepaald door de omgeving van de jongere: ouders, vrienden, school en vrijetijdsbesteding. Daar ligt dan ook de sleutel voor de kentering.
4. Jeugdoverlast.
   Een nauwe samenwerking tussen o.a. politie, jongerenwerk en handhaving is ingezet. Na de coronapiek is jeugdoverlast in Hattem weer stabiel laag geworden. Nieuwe aanwas komt echter in golven. Het Hattems model richt zich ook op het voorkomen van nieuwe aanwas.

Tezamen met onze partners en nadrukkelijk met onze gemeenschap, ontwikkelen we het Hattems model. Daarmee vormen we een positieve leefomgeving voor jongeren op de volgende plekken: thuis (gezin), op school, in de vriendenkring (peergroep) en in de vrije tijd.
Het Hattems model wordt gezien als paraplu waaronder verschillende onderwerpen worden samengebracht, welke gezamenlijk bijdragen aan het doel.

Beoogd effect

Jongeren groeien gezond, veilig en kansrijk op: met een goede mentale gezondheid, zonder alcohol- en middelengebruik of het bezorgen van overlast. Monitoring speelt een belangrijke rol in de methodiek. Indicatoren worden in het proces uitgewerkt. De basis hiervan is gelegd in het reeds gehouden onderzoek en zal worden uitgebreid en vooral ook structureel worden ingezet (waar het huidige onderzoek handmatig was, wordt dit gestandaardiseerd).

Bevoegdheid/Juridisch kader

-

Eerdere besluitvorming en kaders

Bestuursakkoord 2022-2026

Argumenten

1. Het Hattems model is een duurzame methodiek waarin de kracht van de gemeenschap centraal staat en er gewerkt wordt met een voortdurende cyclus van monitoring, gesprek met de gemeenschap, beleidsvorming en uitvoering.

Juist de sterke gemeenschap die Hattem kenmerkt is de ideale voedingsbodem voor de aanpak die we met het Hattems model inzetten. De lijnen zijn kort, inwoners en professionals kennen elkaar al snel bij naam en gezicht. De sociale cohesie is duidelijk, het verenigingsleven is rijk. Met elkaar ergens de schouders onder willen zetten, samen de verantwoordelijkheid voelen voor onze jeugd en daad bij woord zetten: die kracht is juist in onze gemeenschap goed aan te boren. Het Hattems Model zal deze kracht dan ook nadrukkelijk benutten.
Het model is gebaseerd op een samenwerking binnen de gemeenschap, wat impliceert dat gemeente, partners, organisaties, verenigingen en inwoners met elkaar samenwerken. In de eerste fase zal een procesbegeleider aangesteld worden. Deze brengt samen wat er reeds speelt binnen gemeente, partners en inwoners. Wat goed is wordt aan elkaar verbonden, wat ontwikkeling behoeft wordt in gang gezet. De dialoog met de gemeenschap is een vast en terugkerend onderdeel van de cyclische werkwijze van het Hattems model.
Deze cyclus behelst namelijk monitoring, terugkoppeling en dialoog, beleidsvorming en uitvoering, zoals verder toegelicht in het procesvoorstel (bijlage 1). Door deze werkwijze wordt de aanpak

specifiek afgestemd op Hattem. Eerst wordt goed onderzocht wat er lokaal speelt. Dit wordt vervolgens onderdeel van de dialoog met partners en gemeenschap. Samen bepalen wij wat er nodig is voor onze kinderen en jongeren, en zetten dit om in passend beleid en uitvoering. Door vervolgens deze cyclus opnieuw te doorlopen, wordt er structureel gekoerst op wat er speelt bij onze kinderen en jongeren.

2. Met het Hattems Model optimaliseren we het gezond, veilig en kansrijk opgroeien van kinderen en jongeren groeien in Hattem.

Ons bestuursakkoord stelt dat onze kinderen en jongeren gezond, veilig en kansrijk opgroeien. En ook dat we in Hattem kansengelijkheid bevorderen, en ondersteuning bieden aan wie dat nodig heeft. Ieder kind verdient de kans zich maximaal te ontplooien.

We zien dat de voorwaarden voor het gezond, veilig en kansrijk opgroeien met name liggen in de omgeving van het kind en de jongere. De invloed van gezin, vrienden, school en vrije tijd is wezenlijk. Zo zien we dat bijvoorbeeld alcohol- en middelengebruik onder jongeren grotendeels bepaald wordt door deze omgevingsfactoren. Niet alleen de sociale verwachtingen in de vriendengroep, maar ook juist de visie en het voorbeeld van ouders is significant. En in zowel de vrij toegankelijke als geïndiceerde jeugdhulp zien we dat de problemen van ouders een grote rol spelen in het welbevinden van hun kinderen. Daarbij valt vooral op dat de psychische problematiek van ouder(s) en systeemproblematiek meer dan de helft van die gevallen beslaan. Relatieproblemen- en echtscheiding volgen pas ver daarna maar zijn ook nog wezenlijk: deze groep beslaat alsnog ongeveer een kwart van de casuïstiek bij geïndiceerde jeugdhulp.
Ook weten we dat een waardevolle vrijetijdsbesteding een enorme positieve impact kan hebben op de ontwikkeling van kinderen en jongeren. We benutten daarom graag het rijke verenigingsleven dat Hattem kenmerkt, en onder meer de bevlogen buurtsportcoaches en jongerenwerkers.

Met het Hattems Model kiezen we ervoor om de kraan dicht te draaien, om de ontwikkeling van nieuwe problemen te voorkomen. De aanpak richt zich daarom niet op problemen, maar op alle kinderen en jongeren in Hattem. Daarvoor ontwikkelen we een veerkrachtige, positieve gemeenschap om hen heen, specifiek focussend op de wetenschappelijk bewezen en beproefde factoren (zowel de beschermende als de risicofactoren). Hattem is hiervoor bij uitstek geschikt: de kenmerkende hechte gemeenschap en de korte lijnen zijn een waardevol fundament waarop het Hattems Model verder kan ontplooien. It takes a village to raise a child.

Het Hattems model loopt vooruit op de ontwikkelingen die vanuit de hervormingsagenda op ons afkomen. De hervormingsagenda jeugd, beschrijft de visie op de toekomst van de jeugdhulp; hierin is een inclusieve samenleving met passende hulp en steun in de eigen omgeving van de jeugdige een van de uitgangspunten. Het betrekken van het netwerk van de jeugdige is de plek waar de hulp allereerst geboden wordt. Dit vraagt om het versterken van de leefomgeving en daarmee om een gerichte aanpak op preventie. Een van de maatregelen in de hervormingsagenda is gericht op: *‘Ouderschap versterken en directe leefomgeving (de pedagogische basis) lokaal inrichten’.*

3. Met het Hattems Model nemen we lokaal verantwoordelijkheid voor wat speelt bij onze kinderen en jongeren.

De huidige stand van zaken van het Hattemse preventieve jeugdaanbod is in kaart gebracht. Daarin is inzichtelijk gemaakt hoe er momenteel al in de volle breedte bijgedragen wordt om jongeren gezond, veilig en kansrijk op te laten groeien. Tevens zijn daaruit voortgekomen de onderwerpen waarop Hattem stevig wil door ontwikkelen, omdat juist op deze onderwerpen extra zorgen kunnen ontstaan rond onze jeugd. Deze zorgen zijn niet alleen kenmerkend voor Hattem; we zien ze door de hele

samenleving. Hattem echter wil hierop juist lokaal extra verantwoordelijkheid nemen, wetend dat daar juist veel winst voor onze kinderen en jongeren te behalen valt. Dit zijn de onderwerpen:

1. Psychische gezondheid;
2. Ouder- en gezinsproblematiek;
3. Alcohol- en middelengebruik;
4. Jeugdoverlast.

Voor een uitwerking hiervan wordt verwezen naar de bijlagen.

4. We zetten in op een duurzame, langdurige gedragsverandering door heel breed en vroeg preventief de aanwas te verminderen. Daarom zetten we deze methode voor minimaal vier jaar in. We beogen het daarna structureel in te bedden.

Nadrukkelijk kiezen we er met het Hattems Model voor om een duurzame, langdurige verandering in gang te zetten.
Op alle vier de thema's van het Hattems Model is nieuwe aanwas, of een golfbeweging, namelijk enkel structureel te bedwingen door een duurzame gedragsverandering in onze gemeenschap. Een dergelijke gedragsverandering vraagt commitment en inzet voor een langere tijd. Ervaring leert dat na een aantal jaren de eerste kentering zichtbaar wordt.

5. Het benodigde budget voor het Hattems Model is reeds in de begroting opgenomen, voor de looptijd van vier jaar.

Het begeleiden van een gedrags- en gemeenschapsverandering vraagt toewijding, inspanning, tijd en middelen. Hoewel dit deels kan door bestaande capaciteit en samenwerkingsverbanden hier op te laten koersen, zal er ook extra capaciteit nodig zijn. In het procesvoorstel staat beschreven wat nodig is voor de uitvoering van het Hattems Model.
Het model vraagt commitment voor minstens vier jaar, omdat gebleken is dat dit minimaal nodig is om de eerste resultaten zichtbaar te krijgen.
In de begroting is reeds het benodigde budget opgenomen voor de versterking van jeugdpreventie en het voorliggend veld. Het Hattems Model kan binnen deze begroting uitgevoerd worden.

Kanttekeningen

Een aantal kanttekeningen staat beschreven als risico's in het procesvoorstel:

- De genoemde thema's vallen niet volledig tot nul terug te dringen;
- Er spelen landelijke en internationale dynamieken in de samenleving die ook het lokale beeld mede bepalen;
- Hattem heeft geen voortgezet onderwijs, we hebben minder sturingsmogelijkheden op deze omgevingsfactor;
- We zijn afhankelijk van participatie van inwoners en partners maar hebben in veel gevallen geen formele sturingsinstrumenten.
- De kleinschaligheid van Hattem kan beperkingen opleveren, bijvoorbeeld in beschikbare tijd van professionals.

Financiën

Het Hattems model kan voor minimaal de benodigde eerste vier jaar bekostigd worden uit bestaande budgetten (budget jeugdpreventie en versterking voorliggend veld. Daarvan stellen we allereerst een procesbegeleider aan en wordt expertise ondersteuning vanuit het Trimbos ingezet.
Tevens heeft Gemeente Hattem de volledige beschikbare SPUK- GALA-budgetten aangevraagd. Verschillende van deze budgetten kunnen gedurende de komende jaren, in afstemming tussen de procesbegeleider en verantwoordelijk beleidsadviseurs worden ingezet voor het Hattems Model.

Communicatie

Het betrekken van partners en de gemeenschap is een cruciaal uitgangspunt van het Hattems model. Zij zullen structureel onderdeel worden van de aanpak, zoals hier boven beschreven bij ‘Argumenten’, en tevens uitgebreider bij ‘Werkwijze’ in het bijgevoegde Procesvoorstel.

Daarnaast worden (overige) partners, bestuurlijk apparaat en inwoners structureel op voor hen passende wijze geïnformeerd over de ontwikkelingen en resultaten van het Hattems model, om zo breed mogelijke kennis en betrokkenheid te creëren. De procesbegeleider draagt hier zorg voor.

Uitvoering

Na het aanstellen van een procesbegeleider wordt de cyclus van monitoring, terugkoppeling/dialoog met de gemeenschap, beleidsvorming en uitvoering in gang gezet. De procesbegeleider jaagt aan, regisseert en brengt de gemeenschap samen op de gekozen thema’s. Gezamenlijk worden plannen uitgedacht, wordt draagvlak gecreëerd en de uitvoering georganiseerd.
Voor een uitvoerige procesbeschrijving wordt verwezen naar het bijgevoegde Procesvoorstel.

Bijlagen:

- Procesvoorstel Hattems Model;
- Analyse vier thema’s.
- Raadsbesluit.

Hattem, 6 juni 2023

Het college van burgemeester en wethouders van Hattem,
de secretaris, de burgemeester,

